

ความรักและการแต่งงาน : ทัศนะใหม่ของจีนคอมมิวนิสต์

รังษี สันโสภา

บทคัดย่อ

จีนกำลังเป็นที่สนใจของชาวโลกในแทบทุกด้าน ภายใต้การนำของรัฐบาล ปัจจุบัน จีนกำลังมุ่งสร้างประเทศให้เป็นแบบสมัยใหม่ ความพยายามส่งผลกระทบต่อโครงสร้างของสังคมจีนโดยส่วนรวม ระบบครอบครัว ความคิดเกี่ยวกับความรัก และการแต่งงาน การวางแผนครอบครัว ฯลฯ ต่างก็ได้รับผลกระทบและกำลังมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว นำไปสู่การที่จะ

ต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสถาบันทฤษฎีของคือกฎหมายครอบครัวในขั้นสุดท้าย

บทความนี้เป็นกรรวบรวมข่าวสารความเคลื่อนไหวดังกล่าวจากเอกสารที่ได้มาจากภายในประเทศจีนเอง และจากข้อเขียนของบุคคลภายนอก เพื่อให้เห็นถึงท่าทีและแนวโน้มของความคิดและวิธปฏิบัติของชาวจีนปัจจุบันในเรื่องความรักและการแต่งงาน ซึ่งเป็นหัวใจของระบบครอบครัว... สถาบันพื้นฐานของประเทศ

I

“----หญิงสาวเมื่อทราบว่าจะต้องแต่งงานก็ร้องไห้ร้องห่ม ถามแม่ว่าใครเป็นคนบัญญัติว่าผู้หญิงต้องแต่งงาน แม่ตอบว่า จิวกง หญิงสาวก็ทำหนีสาปแช่งจิวกงตลอดมา จนแต่งงานไปได้สามวันแล้วกลับมาเยี่ยมแม่ตามประเพณี พอเข้าบ้านหญิงนั้นก็รับถามแม่ว่าจิวกงอยู่ที่ไหน แม่ถามว่าจะทราบไปทำไมหญิงนั้นตอบว่าจะฝากครองเท้าบัก ไหม ไปให้จิวกง----”^๑

นี่คือนิยายรักและการแต่งงานของหญิงสาวชาวจีนในสมัยราชวงศ์โจว(๑๑๒๒-๒๕๖ ปีก่อนค.ศ.) ซึ่งกลายเป็นแบบแผนการแต่งงานของชาวจีนตลอด ๒,๐๐๐ ปีต่อมา

การแต่งงานเป็นการจัดการของพ่อแม่ ญาติผู้ใหญ่ ด้วยเหตุผลทางสังคม เศรษฐกิจ หรือแม้แต่การเมือง ไม่ใช่เรื่องของความรักและความสมัครใจของคู่แต่งงาน การแต่งงานจึงเป็นการปฏิบัติตามหน้าที่ต่อครอบครัวมากกว่าจะเป็นเรื่องของความพอใจส่วนตัว^๒ และไม่ต้องสงสัยว่าคุณแต่งงานจำนวนไม่น้อยในสังคมเช่นนี้จะต้องประสบกับความผิดหวัง ความแตกร้างในครอบครัว คู่แต่งงานที่โชคดี

ได้พบคู่ครองที่ถูกใจอย่างที่ยกมาเป็นตัวอย่างข้างต้นนี้มีอยู่เพียงส่วนน้อยเท่านั้น

สังคมจีนโบราณเป็นสังคมที่มีผู้ชายเป็นใหญ่ เป็นสังคมที่เต็มไปด้วยการกดขี่ทางเพศ และความต่ำต้อยของผู้หญิงซึ่งมีฐานะเหมือน “สินค้า” ที่พ่อแม่อาจใช้เป็นเครื่องมือแลกกับเงินและของขวัญที่จะได้จากผู้จะมาเป็นลูกเขย ค่าตัวของหญิงตามชนบทบางแห่งที่ถูกส่งไปเป็นเจ้าสาวนั้นวัดกันด้วยจำนวนกระสอบของข้าวสารที่จะใช้เป็นสินสอด ทั้งนี้ จะมากน้อยขึ้นอยู่กับน้ำหนักตัวของเจ้าสาวเองซึ่งจะสมบูรณ์แข็งแรงทำงาน ได้มากน้อยแค่ไหน หรือบางครั้งก็วัดกันด้วยอายุ ถ้าอายุมากค่าสินสอดก็แพง เพราะพ่อแม่ถือว่าต้องเลี้ยงดูนาน หลังจากแต่งงานแล้วผู้หญิงกลายเป็นสมบัติของผู้ชาย อยู่ใต้อำนาจของบิดามารดาของสามี คนจีนมีคำกล่าวถึงฐานะของสตรีที่ถูกนำไปเป็นภรรยาว่าเหมือนกับม้าที่ซื้อมาจากตลาด

จนถึงสมัยปฏิวัติคอมมิวนิสต์ (๑๙๔๙) ฐานะของสตรีจีนจึงได้เริ่มมีความเปลี่ยนแปลง ในลักษณะที่มีความเท่าเทียมกับชายมากขึ้น

๑. ด. เต๋ยรุต ประวัตินวนธรรมจีน สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย กทม. ๒๕๑๖ หน้า ๒๕-๓๐
๒. ดู Fairbank, J.K, et. al. East Asia : Tradition and Transformation (Boston, Houghton Mifflin Co. 1973), P. 16

กล่าวคือ ในปี ๑๙๕๐ ๑ ปีหลังจากการปฏิวัติ
ของพรรคคอมมิวนิสต์และการจัดตั้งประเทศ
ชั้นใหม่ ได้มีการประกาศใช้กฎหมายแต่งงาน
ทำให้การแต่งงานที่พวกคอมมิวนิสต์เรียกว่า
“การแต่งงานแบบคักตินา” ถูกยกเลิกไป
หญิงชายมีสิทธิเลือกคู่ครองของตนเองโดยเสรี
กฎหมายรับรองสิทธิเท่าเทียมกันระหว่างสามี
กับภรรยา ห้ามการมีภรรยาหลายคน รวมทั้ง
การเรียกร้องเอาเงินทองของขวัญเป็นสินสอด
ในการแต่งงาน

กฎหมายใหม่นี้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง
ธรรมเนียมการแต่งงานอย่างสิ้นเชิง
คนหนุ่มสาวจำนวนมากเริ่มคิดถึงความเป็น
คนดีมีศีลธรรม ความสามารถในการทำงาน
ประกอบอาชีพของผู้ที่ตนจะเลือกมาเป็นคู่
ครองมากกว่าเรื่องทรัพย์สินสมบัติหรือฐานะทาง
เศรษฐกิจ หญิงสาวจะไม่แต่งงานเพราะเหตุ
ผลเรื่องของกำนัลหรือสินสอดอย่างแต่ก่อน
ชายที่ไม่มีเงินมากพอที่จะมีภรรยาได้ตามแบบ
สังคมเก่านั้นก็อาจแต่งงานและมีครอบครัวได้

อย่างไรก็ตามนิตยสารปักกิ่งรีวิว^๓ ได้
ให้ความเห็นไว้ว่าในระยะสิบปีที่ผ่านมาซึ่ง
เป็นสมัยที่อิทธิพลของหลินเปียวและแก๊งสี่คน
กำลังครอบงำสังคมจีนนั้น คนเหล่านี้พยายาม

บิดเบือนความคิด พยายามเอาเรื่องของอุดม
การปฏิวัติมาอธิบายเกี่ยวกับเรื่องของความรัก
และการแต่งงาน ทำให้เห็นว่าความรักและการ
แต่งงานเป็นของต่ำทราม และไม่มี ความ
สำคัญควรแก่การสนใจ นักปฏิวัติจึงไม่ควร
เอาตัวเองเข้าไปเกี่ยวข้องกับความรักและการแต่งงาน
เป็นของต้องห้าม บนเวทีการแสดง ภาพยนตร์ งานทางบ้าน
ศิลป์ และวรรณกรรมนั้น จะไม่มีการแสดง
ออกถึงเรื่องความรักระหว่างชายหญิง สิ่งตี
พิมพ์ไม่ได้รับอนุญาตให้เสนอเรื่องราวหรือ
ข้อเขียนเกี่ยวกับความรักระหว่างเพศและชีวิต
การแต่งงาน คนหนุ่มสาวไม่ได้รับการเรียนรู้
หรือการสอนให้เห็นความสำคัญของชีวิต
ครอบครัวและเสรีภาพในการเลือกคู่ครอง ทำ
ให้คนจำนวนมากหันกลับไปใช้ความคิดและ
วิธีการ “คักตินา” แบบเก่าอีก นั่นคือการ
ยอมให้พ่อแม่กลับมาบีบบทบาทตัดสินใจใน
เรื่องการแต่งงานของลูกหลาน การตัดสินใจ
เลือกคู่ครองตัดสินกันด้วยจำนวนเงินที่จะได้
รับจากฝ่ายตรงข้าม พ่อแม่ของหญิงสาวบาง
คนถึงกับกล้าเรียกร้องเอาค่าเลี้ยงดูลูกสาวของ
ตน การแต่งงานจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อฝ่ายชาย
จัดหาทรัพย์สินที่ต้องการเช่น จักรยาน จักร

๓. ดู Beijing Review No. 5 (Feb. 2, 1979) และ No. 10 (March 9, 1979)

เย็บผ้า และวิทยุได้ครบถ้วน มีการจัดงานเลี้ยงฉลองการสมรสกันอย่างมโหฬารและฟุ่มเฟือย

การปฏิบัติเช่นนี้เป็นมาจนถึงระยะ ๒-๓ ปีที่แล้ว ชายหนุ่มในชนบทเป็นจำนวนมากมีภาระหนี้สินเพราะการแต่งงาน และเนื่องจากการแต่งงานได้กลายเป็นเรื่องที่จะต้องใช้เงินจำนวนมากเช่นนั้น พ่อแม่บางคนถึงกับวิธีใช้แต่งงานลูกสาวก่อนเพื่อจะได้เงินจากการแต่งงานลูกสาวมาเป็นทุนในการแต่งงานลูกชายแม้แต่ในเมืองใหญ่ ๆ ชายหญิงจำนวนมากก็หันกลับไปเลือกคู่ครองด้วยเหตุผลทางเศรษฐกิจมากกว่า ด้วยนิสัยใจคอของผู้ที่จะแต่งงานด้วยทำให้เกิดปัญหาครอบครัวติดตามมาทั้งในเมืองและชนบท

เช่าซินฉิน รองประธานสมาพันธ์สตรีเซียงไฮ้ ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับปัญหาครอบครัวและการแต่งงานไว้ว่า^๔ ในเมืองเซียงไฮ้ ปัญหาแต่งงานส่วนใหญ่ของกลุ่มผู้มีอายุกลางคนมักมาจากการที่สามีคิดว่าเขาสามารถปกครองครอบครัวของเขาได้โดยไม่มีปัญหาใดๆ เหมือนที่พวกผู้ชายในสังคมเก่าเคยทำกันมา บางครั้งสามีเหล่านั้ถึงกับใช้กำลังทุบตีภรรยา แต่ปัญหาครอบครัวของภรรยาหนุ่มส่วนใหญ่เกิดจากคู่แต่งงานไม่มีความเข้าใจกัน

และกันก่อนการแต่งงานหรือเพราะขัดแย้งกัน ในปัญหาการเงิน การไม่มีแผนการใช้เงินที่ดี หรือปัญหาการที่ต้องเลี้ยงดูบิดามารดาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

เนื่องจากแก๊งสี่คนต้องการทำให้เห็นว่าสถาบันครอบครัว ความรัก และการแต่งงานเป็นเรื่องไร้สาระ ไม่มีความสำคัญ องค์กรต่างๆ ที่เคยให้บริการแก้ปัญหาในเรื่องเหล่านี้ก็ถูกยุบเลิกไป ทำให้คนหนุ่มสาวขาดที่พึ่งอย่างไ้รก็ดี หลังสมัยของคนกลุ่มนี้แล้ว ในปัจจุบันได้มีการฟื้นฟูการให้ความสนใจ ช่วยเหลือให้คำแนะนำแก่คนหนุ่มสาวในเรื่องนี้มากขึ้น นิตยสารต่างๆ เช่น จุงกั๋วฟู่หนู่ (“สตรีจีน”) จุงกั๋วซิงเหนียน (“เยาวชนจีน”) และหนังสือพิมพ์จุงกั๋วซิงเหนียนเป้า (“เยาวชนจีน”) จะเสนอบทความเกี่ยวกับเรื่องเหล่านี้เสมอ ความรักกลายเป็นหัวข้อที่นำมาพูดได้ถึง บทละคอนและวรรณกรรมเกี่ยวกับความรักกำลังกลับฟื้นคืนชีพขึ้นใหม่

II

หลังสมัยของแก๊งสี่คนความคิดเรื่องการแต่งงานและพิธีการแต่งงานก็เปลี่ยนไป นิตยสารนิวส์วีคฉบับวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๑๙๗๙ เขียนถึงความเปลี่ยนแปลงนี้ไว้ว่า หญิงสาว

๔. ดู Beijing Review No. 10 (March 9, 1979)

ชาวจีนปัจจุบันเลิกพูดถึงผู้ชายที่เธอจะเลือกมาเป็นสามีว่า “จะต้องมีความรักในประจักษ์เหมาะและพรรคคอมมิวนิสต์อย่างลึกซึ้ง มีความปรารถนาที่จะรับใช้ประชาชนอย่างสุดกำลัง” อย่างที่เคยเป็นมาในสมัยเจียงซิงแล้วจากการสัมภาษณ์คนงานในโรงงานทอผ้าไหมที่กว่างตุ้งเมื่อ ๒-๓ อาทิตย์ก่อนหน้า^๕ เหยาหงอิง—คนงานอายุ ๒๕ ปี ให้คำตอบว่าสิ่งที่ทำให้เธอเกิดความประทับใจในตัวคู่หมั้นซึ่งเคยเป็นเพื่อนร่วมงานและจะเป็นสามีในอนาคตของเธอผู้นั้นคือ การที่ “เขาเป็นคนอารมณ์ดี รักเพื่อนฝูง ทำงานเก่ง และซื่อสัตย์” และเธอตอบอย่างอายๆ ว่า “ไม่ต้องบอกก็ได้ว่าฉันรักเขา”

ในจีนหลังสมัยเหมา ความรักกลับแบ่งบานขึ้นมาใหม่ หนังสือพิมพ์ นิตยสารต่างๆพากันเขียนถึงเรื่องความรัก นิยายรัก เช่น “ดอกไม้ทั้งห้า” ถึงกับได้ถูกนำไปแสดงทางโทรทัศน์ ร้านขายของในปักกิ่งและเมืองใหญ่อื่นๆ มีรูปถ่ายของคารานักแสดงสาวๆ ของจีนวางขาย คนหนุ่มสาวนับพันเขียนจดหมายถึงหนังสือพิมพ์เล่าถึงประสบการณ์เกี่ยวกับความรักของพวกเขา คนหนึ่งถึงกับสารภาพว่า “เมื่อ ๒-๓ ปีก่อนความรักเคยเป็นสิ่งต่ำทรามแต่ผมต้องประหลาดใจอย่างยิ่งเมื่อพบว่าความ

รักเป็นส่วนสำคัญที่ขาดไม่ได้สำหรับชีวิตของนักปฏิวัติกรรมมาชีพ”

เรื่องของความรักในแง่ที่ไม่เกี่ยวกับกรรมมาชีพก็มีมาก เมื่อเร็วๆ นี้หนังสือพิมพ์ต่างพากันประนามหญิงสาวประเภทที่ตึงเงื่อนไขกับคู่รักของเธอว่า จะต้องหา “บ๊วยดี” (จักรยาน นาฬิกาข้อมือ จักรเย็บผ้า และวิทยุ—ทรัพย์สินสมบัติในอุดมคติของครอบครัวจีนปัจจุบัน) ให้ได้เสียก่อนจึงจะยอมแต่งงานด้วย และการที่มารดาของหญิงสาวบางคนแนะนำลูกสาวของตนให้หมายตาชายหนุ่มที่มีแว้วว่าจะมีอนาคตดี เช่น สมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์หรือข้าราชการที่มีฐานะเอาไว้แทนที่จะไปสังสรรค์กับหนุ่มกรรมกร

เพื่อตอบโต้ความคิดเช่นนี้ สื่อมวลชนของจีนได้ตีพิมพ์เรื่องจริงของจางลี่หนัน^๕ ลูกสาววิศวกรซึ่งมีแม่เป็นแพทย์ เธอรักกับหวางเจิงกวงเพื่อนคนงานในโรงงานอะไหล่ในปักกิ่งหวางได้รับการศึกษาแค่มัธยมต้น พ่อแม่ของเธอจึงพยายามขัดขวาง แม่พยายามชี้แจงให้เห็นว่าหวางไม่เหมาะสมกับเธอด้วยประการทั้งปวง และแม้แต่พี่สาวของเธอเองก็ยังได้แต่งงานกับผู้ชายที่เรียนจบมหาวิทยาลัย แต่นางสาวจางยืนยันที่จะเลือกผู้ชายของเธอเอง เธอได้ช่วยเหลือให้กำลังใจจนเขาเขียนหนังสือ

^๕ ดูรายละเอียดใน China Reconstructs Vol. 28, No. I (Jan. 1979) P. 10-12

เกี่ยวกับเรื่องการหลอมโลหะขึ้นมาได้เล่มหนึ่ง
ปัจจุบันทั้งสองแต่งงานและมีความสุขในชีวิต
สมรสที่เขาเลือกเอง

ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นมางานเขียนเกี่ยว
กับความรักและการแต่งงานได้รับการเผยแพร่
ทางสื่อมวลชนมากขึ้น เรื่องสั้นเรื่องแรกที่ได้
รับความนิยมมากคือ The Proper Place of
Love ได้มีการทำเป็นบทละครนอกอากาศ
ทางวิทยุ ทำให้ผู้เขียนคือ หลิวซินอู ซึ่งมี
อาชีพเป็นครู ได้รับจดหมายแสดงความยินดี
และให้กำลังใจกว่า ๔,๐๐๐ ฉบับ บรรดาผู้รัก
ทั้งหลายต่างส่งของขวัญและจดหมายไปชื่นชม
ในผลงานของเขา

III

เทศกาลปีใหม่ของจีนซึ่งอยู่ในระหว่าง
ฤดูใบไม้ผลิ นับเป็นโอกาสพิเศษที่คนหนุ่ม
สาวจำนวนมากเข้าพิธีแต่งงาน ในเทศกาล
ปีใหม่นี้ ชาวจีนทั้งประเทศมีวันหยุด ๓ วัน
และหนุ่มสาวที่แต่งงานจะได้รับวันหยุดพิเศษ
อีก ๓ วัน ได้มีการพยายามชักชวนให้ทำพิธี
แต่งงานอย่างง่าย ๆ สั้น ๆ และประหยัด การ
สมรสหนุ่มเป็นสิ่งที่ปฏิบัติกันอย่างแพร่หลายใน
จีนปัจจุบัน คู่แต่งงานสมัยใหม่เลิกวิธีการที่จะ
ต้องเชิญแขกจำนวนมากมารับประทานอาหาร

และประกอบพิธีทางศาสนาอันยุ่งยาก พิธีแต่ง
งานจะมีเพียงการเชิญเจ้าหน้าที่ประจำท้องถิ่น
มาประกอบพิธีอย่างเป็นทางการ แล้วจากนั้น
จะมีการแสดงความยินดีต่อคู่แต่งงานใหม่ ด้วย
การจุดประทัด ตีฆ้องกลอง ตึก ๆ มอบช่อ
ดอกไม้ให้แก่คู่แต่งงาน มีการอวยพร และ
บางแห่งอาจต่อด้วยการร้องรำหรือการละเล่น
แต่ทั้งหมดทำอย่างง่าย ๆ ประหยัด และเพื่อ
ความสนุกสนานเท่านั้น สมาพันธ์สตรีแห่ง
ชาติ สมาคมเยาวชนคอมมิวนิสต์ และองค์กร
อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องพยายามสนับสนุนวิธีการเช่น
นี้เป็นอย่างมาก ได้ทำการประชาสัมพันธ์
แจ้งให้ประชาชนเห็นด้วยกับความคิดที่จะจัด
พิธีแต่งงานอย่างง่าย ๆ ประหยัดให้สอดคล้อง
กับทัศนะสังคมนิยม และต่อต้านพิธีการที่ยุ่ง
ยากและสิ้นเปลืองโดยใช่เหตุ

หญิงชายที่แต่งงานแล้วจะต้องจดทะเบียน
สมรสแสดงความสมัครใจและยินยอมด้วยตัว
เอง จากนั้นจะได้รับหนังสือเล่มเล็ก ๆ อธิบาย
วิธีการครองเรือนและคำแนะนำเบื้องต้นเกี่ยวกับ
เพศศึกษา คู่มีอันจะมาเป็นของจำเป็นสำหรับ
ชาวจีนซึ่งอยู่ในสังคมที่เคร่งครัดเรื่องเพศ
ความสัมพันธ์ทางเพศก่อนการสมรสมีน้อยมาก
และในโรงเรียนก็ยังไม่มีการสอนเรื่องเพศ
ศึกษา

มาตรา ๕๓ ของรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน^๖ สนับสนุนและส่งเสริมการวางแผนครอบครัว แต่ละครอบครัวได้รับการแนะนำให้คุมกำเนิด โดยให้มีลูกได้ไม่เกิน ๒ คน มีการจัดเตรียม แผนการมีบุตรให้แก่คู่สมรส เช่น คู่สมรสที่ แต่งงานในเดือนมกราคม ๑๙๗๙ นี้ จะได้รับ โควตาคลอดบุตร (birth quota) โดยกำหนด ให้มีลูกคนแรกในปี ๑๙๘๑ และคนที่สองในปี ๑๙๘๕ ซึ่งถ้าคู่สมรสไม่ทำตามแผนนี้อาจต้อง ประสบปัญหาเคอครือน เช่น อาจถูกตัดข้าว บันส่วนลง หรือถูกตัดสิทธิที่จะได้รับการยก ย่องว่าเป็นพลเมืองดีของสังคมนครราชสีมา

โดยทั่วไปชายจีนแต่งงานเมื่ออายุ ๒๐ และหญิงเมื่ออายุ ๑๘ (กำหนดนี้ ได้ขยายให้สูง ขึ้นเมื่อเร็ว ๆ นี้) แต่เพื่อให้อัตราการเกิดต่ำ ลงจึงได้มีการ "แนะนำ" ว่าชายควรจะต้อง แต่งงานเมื่ออายุ ๒๔ ปี และหญิงเมื่ออายุ ๒๕ แต่ก็มีข้อยกเว้นสำหรับกรณีของชายที่แม่ตายและ ไม่มีพี่หรือน้องสาวทำหน้าที่แม่บ้านทำอาหาร และงานบ้านให้ อาจแต่งงานได้เมื่ออายุ ๒๕ และหญิงที่เป็นกำพร้าบิดามารดาที่อาจแต่ง

งานได้เมื่ออายุ ๒๓^๗

ยาเม็ดคุมกำเนิดมีแจกให้ฟรีในประเทศ จีน โดยผู้รับแจกไม่ต้องแจ้งชื่อและที่อยู่แก่ ทางการ แต่ผู้หญิงจีนมีความเชื่อกันทั่วไปว่า ยาเม็ดคุมกำเนิดทำให้พวกเธออ่อน ทำให้ผู้ หญิงจำนวนมากไม่ยอมรับประทาน ตัวอย่าง คุมกำเนิดก็ราคาไม่แพงแต่สามีชาวจีนไม่นิยม ใช้ อย่างไรก็ตามการคุมกำเนิดในจีนได้ผลดี ตามรายงานของ ดร. อาร์ ที ราเวนโฮลท์ ผู้ เชี่ยวชาญประชากร U.S. Agency for Inter- national Development ปรากฏว่าอัตราการ เกิดของจีนอยู่ในระดับปีละ ๑๖.๕ ต่อ ๑,๐๐๐ ซึ่งเป็นตัวเลขที่ไม่ถึงครึ่งของสถิติปี ๑๙๖๗ เทียบกับอัตราการเกิดของสหรัฐฯ ๑๕.๓ ต่อ ๑,๐๐๐ และอินเดีย ๓๔ ต่อ ๑,๐๐๐ เมื่อเดือน มกราคมที่แล้ววันที่ประชุมวางแผนครอบครัว แห่งชาติ (National Family Planning Con- ference) ที่ปักกิ่งประกาศว่า ปี ๑๙๗๘ เป็นปี ที่ประสบความสำเร็จในการคุมกำเนิดมากที่สุด เปรียบเทียบกับปี ๑๙๗๑ มีเด็กเกิดใหม่น้อย กว่ากันถึง ๘ ล้านคน

๖ รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันคือรัฐธรรมนูญที่ประกาศใช้เมื่อเดือนมีนาคม ๑๙๗๘

มาตรา ๕๓ หญิงชายมีสิทธิเสมอภาคกันทุกประการในทางการเมือง เศรษฐกิจ วัฒนธรรม สังคม และชีวิตในครอบครัว ชายและหญิงซึ่งทำงานเท่ากันต้องได้รับค่าแรงเท่ากัน

การสมรสของชายและหญิงต้องเป็นไปโดยความสมัครใจ รัฐให้การคุ้มครองการสมรส ครอบครัว มารดาและเด็ก รัฐสนับสนุนและส่งเสริมการวางแผนครอบครัว

๗ ตัวเลขนี้ได้จากนิตยสารนิวส์วีค ตัวเลขใหม่ของที่ประชุมวางแผนครอบครัวแห่งชาติ (ปักกิ่ง, มกราคม ๑๙๗๘) ต่างไปจากนิตยสารน้อย โปรดดูหน้า ๑๕

จีนมีจุดหมายที่จะทำให้อัตราการเพิ่มประชากรต่ำกว่า ๑% ในปี ๑๙๘๐ ที่ประชุมดังกล่าวจึงได้มีมติที่จะใช้มาตรการต่างๆ คือ^๘

- ดำเนินการส่งเสริมการวางแผนครอบครัวต่อไปในเขตที่ประชาชนหนาแน่นและอัตราการเกิดของประชากรสูง
- ใช้มาตรการเพื่อเพิ่มประชากรในเขตรอบนอกซึ่งเป็นที่อยู่ของชนกลุ่มน้อยและให้คำแนะนำในการวางแผนครอบครัวแก่หัวหน้าครอบครัวที่มีบุตรมากและสมัครใจจะคุมกำเนิด
- สนับสนุนให้แต่งงานช้า ในชนบทอายุสำหรับการแต่งงานอย่างต่ำที่สุดหญิง ๒๓ และชาย ๒๕ ปี และจะให้สูงขึ้นเล็กน้อยสำหรับคนในเมืองใหญ่
- สนับสนุนให้ครอบครัวมีบุตรเพียง ๑-๒ คน เป็นอย่างมาก โดยมีระยะห่างระหว่างลูกคนแรกกับคนที่ ๒ เป็นเวลา ๓ ปี

ที่ประชุมตกลงให้ใช้มาตรการสนับสนุนให้ประชาชนวางแผนครอบครัว มีข้อบังคับสำหรับครอบครัวที่มีบุตรมากเกินไป ให้การแนะนำในเรื่องการคุมกำเนิดและให้บริการบริการคุมกำเนิดแบบต่างๆ และการทำหมันฟรีให้แก่

ประชาชน

อย่างไรก็ตามผู้เชี่ยวชาญชาวตะวันตกหลายคนเชื่อว่าการรณรงค์วางแผนครอบครัวของจีนได้ผลดีในเมืองใหญ่ๆ มากกว่าในชนบทซึ่งเป็นเขตที่ประชาชนอาศัยอยู่ถึง ๘๕% ของประชากรของประเทศในเขตใต้อาการบังคับใช้มาตรการต่างๆ เหล่านี้ยังไม่เคร่งครัดและบางครอบครัวก็ต้องการมีลูกมากเพื่อจะได้ช่วยเหลือทำงานในไร่นา

VI

ปัจจุบันเมื่อความรักไม่ไร้ของต้องห้ามอีกต่อไปแล้วชาวจีนจึงพูดถึงเรื่องเพศได้อย่างเปิดเผยในการพูดคุยกับชาวตะวันตกที่ “กำแพงประชาธิปไตย” ในปักกิ่ง เด็กหนุ่มชาวจีนเล่าให้ฟังว่าพวกเขาตื่นเต้นมากที่ได้ดูหนังญี่ปุ่นเรื่องเกี่ยวกับโสเภณีที่เข้ามาฉายในเมืองจีน เขาไม่เคยคาดคิดมาก่อนว่าความร้ายกาจในสังคมเช่นนั้นจะมีอยู่จริง พวกหัวหน้ากว่านั้นถึงกับปีดโปสเตอร์ที่กำแพงเรียกร้องให้มีฉากเปลือย (หรือโป๊) ในภาพยนตร์จีนให้มากขึ้นและได้มีผู้เขียนข้อคิดวาทศิลป์ลงในโปสเตอร์นั้นคำผู้เขียนคนแรกว่าเป็น “พวกต้นตำแย”

การหย่าร้างยังคงมีน้อยมากในจีน อัตรา

^๘ Beijing Review No. 6 (Feb. 9, 1979)

การหย่าร้างในปักกิ่งมีเพียง ๓% แต่ทัศนคติเกี่ยวกับการหย่าร้างกำลังจะเปลี่ยนไป สมัยก่อนการหย่าร้างทำได้ยาก แต่ปัจจุบันแหล่งข่าวบางแห่งกล่าวว่ามันง่ายขึ้นมากแล้วสำหรับชาวจีนที่จะหย่าร้าง

เกี่ยวกับเงื่อนไขทางกฎหมายนั้น นิตยสารปักกิ่งรีวิว^๕ รายงานว่าเอเย่เจียนอิง ประธานกรรมการกลางสภาประชาชนแห่งชาติ(N.P.C. Standing Committee) ได้ให้สัมภาษณ์แก่ผู้สื่อข่าวว่ากรรมการกลางฯ ได้เริ่มจัดตั้งแผนกต่าง ๆ ขึ้นเพื่อศึกษาการร่างหรือแก้ไขกฎหมาย ซึ่งมีทั้งกฎหมายอาญาวิธีพิจารณาความอาญา กฎหมายแพ่ง กฎหมายแรงงาน กฎหมาย

เศรษฐกิจและอื่น ๆ เพื่อสร้างและปรับปรุงระบบกฎหมายของจีนให้รัดกุมยิ่งขึ้น

ในเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงความคิดและวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการแต่งงานของคนจีน ก็คงจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงตัวบทกฎหมายติดตามมา มันอาจจะเป็นการก้าวใหม่ที่สำคัญต่อวิถีชีวิตของชาวจีนที่มีเสรีภาพในการเลือกคู่ครอง แต่งงานและหย่าร้างได้มากขึ้น มันจะต้องมีความหมายมากกว่าที่เคยในเมื่อสังคมยอมให้ความรักเบ่งบานขึ้นมาได้ ก็ย่อมจะต้องประสบกับปัญหาที่บางคนต้องการถอนตัวจากการแต่งงานที่ล้มเหลว เพื่อที่จะได้แต่งงานใหม่อีกครั้งหนึ่ง

^๕ Beijing Review No. 9 (March 2, 1979)